Videokonverentside pidamine kui Euroopa e-õiguskeskkonna osa

ET

2009

Videokonverentside pidamine kui Euroopa e-õiguskeskkonna osa

Videokonverentside pidamise põhialused piiriülestes kohtumenetlustes

Käesolevas brošüüris esitatakse teavet kohtumenetlustes piiriüleste videokonverentside pidamise võimaluste, peamiste tehniliste küsimuste ja heade tavade kohta. (Käesoleva brošüüri sisu tugineb eelkõige dokumendile *„Juhend piiriüleste menetluste puhul videokonverentside pidamiseks"*.)

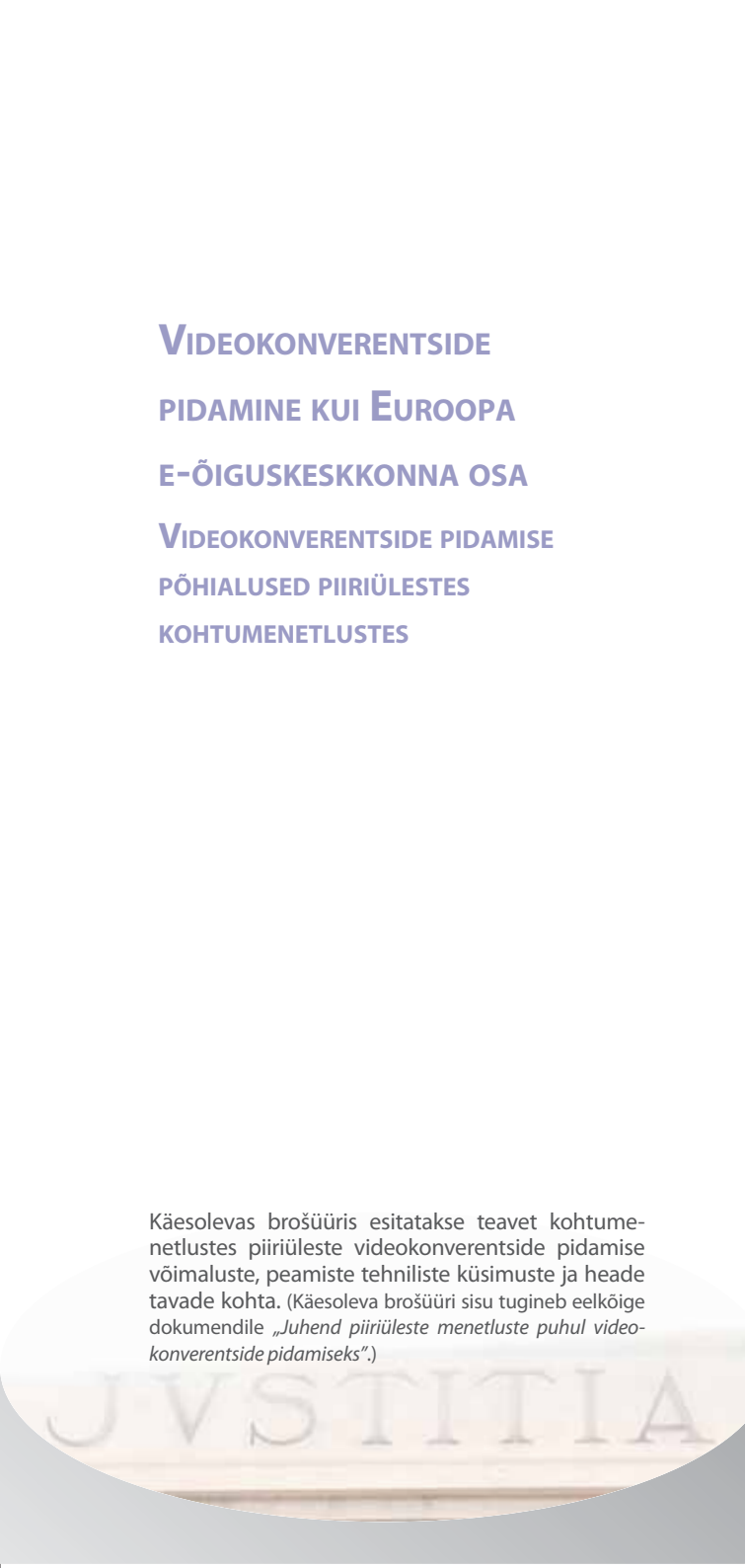

Märkus

Käesolev nõukogu peasekretariaadi koostatud väljaanne ei sea Euroopa Liidu institutsioonidele ega liikmesriikidele mingeid kohustusi.

Lisateabe saamiseks võtke palun ühendust peadirektoraadi F teabeosakonna avaliku teabe talitusega järgmisel aadressil:

Nõukogu peasekretariaat

Rue de la Loi 175

B-1048 Bruxelles

Faks +32 (0)2 281 49 77

Veebileht: www.consilium.europa.eu/infopublic

„Europe Direct" on teenistus, mis aitab leida vastused Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele

Tasuta infotelefon (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Teatud juhtudel ei võimalda mobiilsideoperaatorid helistamist 00800 numbritele või on need kõned tasulised.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist „Europa" serverist (http://europa.eu).

Kataloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

ISBN 978-92-824-2497-1

doi:10.2860/35040

© Euroopa ühendused, 2009

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PABERILE

SISUKORD

MIKS KASUTADA KOHTUMENETLUSTES VIDEOKONVERENTSE? 5

VIDEOKONVERENTSIDE PIDAMISE RAAMISTIK 9

TÄNAPÄEVA VIDEOKONVERENTSID 13

MÕNED HEAD TAVAD 23

VIDEOKONVERENTSI TÜÜPSTSENAARIUMID 27

PIIRIÜLESED VIDEOKONVERENTSID – KÜSIMUSED JA VASTUSED 31

KASULIKKUTEAVET 37

© Fotolia

MIKS KASUTADA KOHTUMENETLUSTES VIDEOKONVERENTSE?

© Fotolia

© Euroopa Liidu Nõukogu

Videokonverentsid on tõhus vahend, mille abil on võimalik hõlbustada ja kiirendada piiriüleseid menetlusi ja vähendada nendega seotud kulusid. Euroopa e-õiguskeskkonna raames võib videokonverentside pidamine olla uus mõiste, kuid tegemist on juba olemasoleva töövahendiga, mida kasutatakse laialdaselt liikmesriikide tasandil, ning mida on võimalik Euroopa tasandil veelgi edasi arendada ja muuta Euroopa e-õiguskeskkonna lahutamatuks osaks.

Käesoleva brošüüri eesmärgid on järgmised:

– edendada ja stimuleerida videokonverentsisüsteemide kasutamist piiriülestes ja siseriiklikes kohtumenetlustes;

– näitlikustada videokonverentside pidamise võimalusi ja põhilisi tehnilisi üksikasju ning videokonverentside kasutusviise kohtumenetlustes;

– levitada teavet videokonverentse juba rakendavate ELi liikmesriikide parimate tavade ja kogemuste kohta;

– jagada olemasolevat teavet videokonverentside pidamise kohta ELis ning

– innustada kohtunikke, prokuröre, juriste ning muid õigusala töötajaid ja otsustajaid kaaluma videokonverentsisüsteemide evitamist ja kasutamist siseriiklikes ja piiriülestes menetlustes.

Videokonverents (tuntud ka videotelekonverentsi nime all) kujutab endast interaktiivsete telekommunikatsioonitehnoloogiate kogumit, mis võimaldab kahe või enama koha vahelist samaaegset kahepoolset video- ja audioülekannet[1].

1) Määratlus: http://en.wikipedia.org/wiki/Videoconferencing.

JVSTITIA

Käesolevas brošüüris käsitletakse videokonverentside kasutamist kohtumenetlustes, eelkõige eraldi ruumi (nt tunnistaja ütluste andmise ruum) või muid meetodeid (nt mobiilsed või kaasaskantavad seadmed või stuudio) kasutavates kohtutes.

Nõukogu poolt 2008. aasta novembris heaks kiidetud Euroopa e-õiguskeskkonna tegevuskava[2] kohaselt on eriti tähtis lihtsustada ja edendada liikmesriikide ja õigusasutuste vahelist suhtlemist (nt videokonverentside pidamine või turvalised elektroonilised võrgud). Euroopa e-õiguskeskkonna tegevuskavas on videokonverentside paremat kasutamist nimetatud ühena projektidest, millega tuleks jätkata tööd aastatel 2009–2013.

2) ELT C 75, 31.3.2009, lk 1.

© Fotolia

VIDEOKONVERENTSIDE PIDAMISE RAAMISTIK

© Fotolia

© Euroopa Liidu Nõukogu

Õiguslik alus

Rohkem võiks kasutada kehtivate ühenduse õigusaktidega ettenähtud võimalusi, eelkõige seoses tunnistajate, ekspertide või kannatanute ärakuulamisega videokonverentsi teel kooskõlas näiteks järgmiste õigusaktidega:

- 29. mai 2000. aasta konventsioon Euroopa Liidu liikmesriikide vahelise vastastikuse õigusabi kohta kriminaalasjades[3] (2000 MLA konventsioon, artikkel 10);

- nõukogu 28. mai 2001. aasta määrus (EÜ) nr 1206/2001 liikmesriikide kohtute vahelise koostöö kohta tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusasjades (artikli 10 lõige 4 ja artikli 17 lõige 4)[4];

- nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/80/EÜ, mis käsitleb kuriteoohvritele hüvitise maksmist (artikli 9 lõige 1)[5];

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus (artikkel 8 ja artikli 9 lõige 1)[6];

- nõukogu 15. märtsi 2001. aasta raamotsus 2001/220/JSK ohvrite seisundi kohta kriminaalmenetluses (artikli 11 lõige 1)[7].

Enamikes liikmesriikides on enamik nimetatud õigusaktidest juba kohaldatavad.

3) EÜT C 197, 12.7.2000, lk 24.
4) EÜT L 174, 27.6.2001, lk 1.
5) ELT L 261, 6.8.2004, lk 15.
6) ELT L 199, 31.7.2007, lk 1.
7) EÜT L 82, 22.3.2001, lk 1.

© Fotolia

© Fotolia

TÄNAPÄEVA VIDEOKONVERENTSID

© Wikimedia

© Euroopa Liidu Nõukogu

Juba praegu on olemas mõningat teavet piiriüleste videokonverentside kasutamise kohta kriminaal- või tsiviil- ja kaubandusasjade menetlustes. On selge, et videokonverentside pidamine võib olla nendes menetlustes kasulikuks vahendiks. Piiriülestes menetlustes on videokonverentside kasutamine kõige olulisem ütluste võtmisel. Videokonverentsi kasutamine on osutunud eriti praktiliseks kaitset vajavate või ohus olevate tunnistajate ärakuulamisel. Samuti on ekspertide (nt kriminalistika ja kohtumeditsiiniekspertide) ärakuulamine videokonverentsi teel taganud res-

sursside tõhusama kasutamise. Paljudes riikides on videokonverentside pidamine osutunud praktiliseks lahenduseks ka haldusmenetlustes.

Lühiülevaade ELi senistest saavutustest

ELi tasandil on mitu algatust, mis hõlmavad videokonverentside kasutamist kohtumenetlustes.

Tsiviil- ja kaubandusasjades tehtava Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku veebisait[8] sisaldab jaotise *„Tõendite kogumine ja tõendamisviis"* punktis 7 teavet videokonverentside pidamise kohta enamikes liikmesriikides.

Kriminaalasjades tehtava Euroopa õigusalase koostöö võrgustik[9] pakub eriteenust nimetusega Atlas, mis aitab võimalikel videokonverentsi kasutajatel kontrollida seadmete olemasolu teises kohtus.

Eurojust[10] on viimasel kahel aastal kasutanud edukalt videokonverentsitehnoloogiat mitmel piiriülesel uurimisel.

8) http://ec.europa.eu/civiljustice/index_et.htm
9) http://www.ejn-crimjust.europa.eu/
10) http://www.eurojust.europa.eu/

Videokonverentside pidamine praktikas[11]

Järgnevates peatükkides püüame korralduslikust vaatenurgast lähtuvalt selgitada piiriüleste videokonverentside pidamise teatavaid praktilisi üksikasju.

11) Üksikasjalikuma teabe saamiseks vaata dokumenti *„Juhend piiriüleste menetluste puhul videokonverentside pidamiseks"*.

Videokonverentsi korraldamise taotlus

Nii tsiviil- kui kriminaalasjade puhul kasutatakse taotluse esitamiseks tüüpvormi. Tüüpvormid on olemas Euroopa õigusalase koostöö võrgustike veebisaitidel[12].

Taotlusele vastamiseks kasutatakse teist tüüpvormi. Kui tsiviilasjades on esitatud 2001. aasta tõendite kogumise määruse artiklite 10–12 kohaselt tõendite kaudse kogumise taotlus, peab taotluse saanud pädev kohus saatma seitsme päeva jooksul alates taotluse vastuvõtmisest taotlevale kohtule kättesaamistõendi. Tõendite vahetu kogumise taotluse korral (artikkel 17) peab keskasutus või pädev asutus teatama taotlevale kohtule 30 päeva jooksul alates taotluse saamisest, kas taotlus rahuldatakse. Kriminaalasjade puhul peab taotluse saanud liikmesriik nõustuma videokonverentsi teel korraldatava ärakuulamisega juhul, kui see ei ole tema õiguspõhimõtetega vastuolus ning tal on videokonverentsi korraldamiseks vajalikud tehnilised vahendid.

Videokonverentsi korraldamine

Kui taotlus rahuldatakse, saab alustada praktilisi ettevalmistusi. Piiriüleste tsiviil- ja kaubandusasjade puhul võtab taotluse saanud kohus – kohe kui taotlev kohus ja taotluse saanud kohus on 2001. aasta tõendite kogumise määruse artiklite 10–12 kohaselt taotluse osas kokku leppinud – ühendust tunnistajaga, et leida ütluste andmiseks sobiv koht ja kuupäev. Kui taotluse saanud kohtu liikmesriigi keskasutus või muu pädev asutus kiidab heaks tõendite vahetu kogumise taotlused, teatab taotlev kohus tunnistajale ütluste

12) Tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa õigusalase koostöö võrgustik
http://ec.europa.eu/civiljustice/index_et.htm
(Tõendite kogumine ja tõendamisviis)
Kriminaalasju käsitlev Euroopa õigusalase koostöö võrgustik
http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ (Vastastikune õigusabi)

andmise kuupäeva, aja ja koha ning osalemise tingimused. Kriminaalasjade puhul saadab taotluse saanud liikmesriigi õigusasutus kehtiva õiguse kohaselt asjaomasele isikule kohtusse ilmumise kutse. Isikule kohtusse ilmumise nõude esitamise viis on reguleeritud siseriiklike õigusaktidega.

Ärakuulamine videokonverentsi teel

Videokonverentsi pidamise ajal on eesmärgiks järgida võimalikult täpselt kohtu tavapraktikat, mida järgitakse ütluste võtmisel avalikul kohtuistungil. Maksimaalse kasu saamiseks tuleb arvesse võtta mitmeid erinevusi. Mõned aspektid, mida ütluste tavapärasel võtmisel iseenesestmõistetavaks peetakse, omandavad videokonverentsi kasutamisel teistsuguse mõõtme: näiteks selle tagamine, et tunnistaja mõistaks videokonverentsi praktilist korraldust ja teaks, kes videokonverentsil osalevad ja millised on nende vastavad ülesanded.

Välisriigis asuva tunnistaja küsitlemisel videokonverentsi kasutades tuleb arvesse võtta ajavahet. Arvesse tuleb võtta tingimuste sobivust nii tunnistaja, menetlusosaliste, nende esindajate kui kohtu jaoks.

Videokonverentsil osalejad peavad olema teadlikud sellest, et isegi kõige nüüdisaegsemate olemasolevate süsteemide kasutamisel esinevad pildi ja sellega kaasaskäiva heli vastuvõtmisel väikesed viivitused. Kui seda nõuetekohaselt ei arvestata, võib tekkida oht tunnistaja ütlustele „peale rääkida", sest tunnistaja hääl võib jõuda kuulajateni veel sekundi murdosa pärast seda, kui ekraanilt paistab, et ta on rääkimise lõpetanud.

Tunnistaja küsitlemisel „kaugasukohas" tuleks võimalikult täpselt järgida tava, mida järgitakse, kui tunnistaja on kohtusaalis. Küsitlemise käigus peab tunnistaja nägema küsimuse esitanud juriidilist esindajat ning samuti mis tahes teisi isikuid (teine juriidiline esindaja või kohtunik), kes esinevad arvamuseavaldusega tunnistaja ütluse kohta.

Kaitset vajavate või ohus olevate tunnistajate jaoks võib videokonverents olla vahend, mille abil vähendada häirivast teise riigi kohtusse reisimisest põhjustatud stressi ja ebamugavustunnet. Tunnistuse andmisel mis tahes teise riigi kohtus võib eraldi ütluste andmise ruum kohtusaalist praktilisemaks osutuda.

Eksperttunnistajate kättesaadavust on nimetatud üheks viivituste põhjuseks nii tsiviilasjades (nt meditsiinieksperdid ja psühholoogid laste hooldusõigust või laste hooldamist käsitlevates kohtuasjades) kui kriminaalasjades (nt kohtumeditsiini- või arvutieksperdid). Videokonverentsiseadmete kasutamine võimaldab kohtutele suuremat paindlikkust selle otsustamiseks, millal ja kuidas muudest liikmesriikidest pärit eksperttunnistajad peavad oma tunnistusi andma. Eksperttunnistajate ärakuulamisel on soovitav eksperdiga eelnevalt ühendust võtta, et kontrollida, milliseid tehnilisi seadmeid võib tunnistuse andmise ajal vaja minna (nt dokumendikaamera, audio- või videoseadmed jne).

Tõlkide kasutamise korral tuleks tähelepanu pöörata ka sellele, kas tõlk peaks viibima videokonverentsi taotlevas kohtus kohapeal või kaugasukohas (või mõnes kolmandas asukohas).

Piiriüleste videokonverentside puhul kasutatakse üldjuhul järeltõlget. Sünkroontõlke kasutamise tingimused on rangemad, sest see nõuab tõlkekabiine tõlkijatele, kõrvaklappide kasutamist menetlusosaliste poolt ja mikrofonide täpset seadistamist. Tuleb rõhutada, et tõlk vajab piisavat silmsidet isikuga, kelle kõnet ta tõlgib.

Täiendavaid dokumente esitatakse vahel täiesti sobivalt ka tunnistaja ütluste andmise käigus. Sellisel juhul oleks kasu dokumendikaamerast. Dokumendikaamerat ei saa siiski kasutada esitatud dokumentide eraviisiliseks arutamiseks kliendi ja advokaadi vahel. Seetõttu oleks lihtsam kasutada dokumendi faksiga saadetud koopiat. Faksiseadme paindlikuks kasutamiseks soovitatakse, et taotlev asutus ja taotluse saanud asutus vahetaksid enne videokonverentsi algust omavahel täpset ja ajakohast teavet faksinumbrite kohta.

Pikemas perspektiivis võib videokonverentside pidamist täiendada ühiste dokumendihoidlate või dokumendiserveritega. Nimetatud võimalusi kasutatakse üha sagedamini teabe jagamiseks, kuid õiguskeskkonna puhul tuleb äärmiselt hoolikalt tagada selliste hoidlate turvalisus ja võimaldada neile juurdepääs vaid kohtuasjaga seotud volitatud isikutele.

Videokonverentside pidamise tehnilised aspektid

Videokonverentside pidamiseks kasutatavad seadmed on tänapäeval väga paindlikud ja neid on lihtne käsitseda. Kõik süsteemi komponendid peaksid siiski võimalikult suures ulatuses olema standarditud vastavalt sama tüüpi seadmetele ja sarnasele konfigurat-

sioonile. Seadmete kasutamise hõlbustamiseks tuleks püüda tagada seadmete samasugune paigutus igat tüüpi ruumides. Nii tellimustööna väljatöötatud kui valmistootena pakutavad videokonverentsiseadmed peaksid vastama valdkonna miinimumstandarditele, et hõlbustada piiriüleste ühenduste koostalitlusvõimet. Tehniliste standardite üksikasju käsitletakse dokumendis *„Juhend piiriüleste menetluste puhul videokonverentside pidamiseks"*.

- *Seadmete paigutus:* seadmed (eelkõige kaamerad ja mikrofonid) tuleb paigutada selliselt, et osalejate vastastikust asetust kohtutes ei muudeta rohkem kui minimaalselt vajalik. Seadmed tuleks paigutada selliselt, et seadmetega varustatud kohtusaalis saaks arutada ka muid kohtuasju, mille raames videokonverentsi ei kasutata.

- *Arusaadavus:* kõne peab alati olema lihtsalt arusaadav. Videokonverentsi ajal ei tohi ükski sõna kaotsi minna. Helikvaliteet peab olema ühtlane ning ei tohi esineda mingeid väliseid häireid ega krõbinaid. Täidetud peavad olema teatavad nõuded seoses suu liikumise ja hääle vahelise sünkroonsusega (viivitus vähem kui 0,15 sekundit). Lisaks tuleb võimalikult suures ulatuses tagada kajatõrje ning vähendada taustaheli ja reverberatsiooni.

- *Mikrofonide* asetus peaks olema selline, et taustamüra ei põhjustaks mingeid moonutusi teise kohtusaali helis. Tõlke kasutamisel peaks korraga olema sisse lülitatud vaid üks mikrofon. Mitme mikrofoni samaaegne kasutamine moonutab tõlget (eelkõige sünkroontõlke puhul).

Mobiilsed seadmed – suurem paindlikkus

Täiendavad mobiilsete seadmete komplektid (ekraan + kaamera + kõlarid + mikrofon + lisavarustus) hõlbustaksid videokonverentside kasutamist tunnistajate ärakuulamiseks. Mobiilseid seadmeid on lihtne ühest kohast teise üle viia ja nende kasutamine on paindlik. Mobiilsete seadmete kasutamine on tõenäoliselt rohkem piiratud kui statsionaarsete seadmete kasutamine (nt seoses osalejate arvuga, keda on samaaegselt võimalik selgelt filmida). Mobiilseid seadmeid võib kasutada, kui see on vajalik tunnistajate ärakuulamiseks erakorralistes asukohtades, näiteks vanglas või haiglas, ning samuti statsionaarsete seadmete ajutiseks täiendamiseks seadmete rikke korral.

Ühenduse loomine – videokonverentsisüsteemi käitamine

Videokonverentsisüsteemi käitamine peaks olema võimalikult kasutajasõbralik (st lihtne) ning seetõttu hõlmama üksnes vähesel arvul toiminguid, näiteks: kaamerate ja mikrofonide sisse- ja väljalülitamine, ühenduse loomine valikmenüü abil, häälestamine rakenduste menüü abil, ühenduse lõpetamine ning sisse- ja väljalogimine. Tavaliselt luuakse ühendus kahe asukoha vahel. Mõnel juhul võib olla vajalik luua ühendus samaaegselt rohkem kui kahe asukoha vahel. Ühenduse võib luua kolmandale osapoolele kuuluva silla abil.

© Fotolia

MÕNED HEAD TAVAD

Videokonverentside broneerimise süsteemi loomine – Austria

Austria on loonud siseriiklike kohtute jaoks keskse videokonverentside broneerimise süsteemi. Süsteemi saavad kasutada kõik siseriiklikud kohtud ja selle abil on võimalik otse broneerida videokonverentsiseadmetega varustatud kohtusaale.

Videokonverentside paindlikuks muutmine – Soome

Soome on alustanud erinevate eesmärkide jaoks erinevat liiki videokonverentsiseadmete paigaldamist. Kohtuistungite jaoks paigaldatakse täiskomplekt kõrglahutusega (HD) pildikvaliteedi tagamiseks kaamerates ja ekraanil. Eelistungite jaoks paigaldatakse eraldi komplekt koosolekuruumidesse. Tunnistajate ärakuulamiseks kasutatakse põhikomplekti, mis koosneb terminalist, kaamerast ja mikrofonist. Mobiilseks kasutamiseks (st sotsiaalkeskustes, haiglates, varjupaikades jne) on olemas kaasaskantav lahendus, mis koosneb vajaliku tarkvaraga sülearvutist ja kaamerast.

Kaitset vajavate tunnistajate abistamine – Ühendkuningriik

Ühendkuningriigis on keskvalitsuse rahastatud kava raames mõnedesse ohvrite tugibüroodesse ja politseijaoskondadesse paigaldatud videokonverentsiühendus tunnistajate küsitlemiseks kaugasukohas.

Suulise tõlke kasutamine videokonverentsi ajal – Saksamaa

Mõnikord on videokonverentsiseadmetele lisatud sünkroontõlke võimalus, et tõlki saaks kasutada menetluste puhul, milles osaleb mitu võõrkeelt kõnelevat kaebealust. Halduskohtu menetlustes on tõlke kasutatud ka videokonverentsiühenduse kaudu, et vähendada kulusid.

Menetluse kiirendamine – Ühendkuningriik

Virtuaalkohus kohtu ja politseijaoskonna vahelise videoühenduse kujul on võimaldanud lihtsate kohtuasjade esialgset arutamist kaks-kolm tundi pärast süüdistuse esitamist ja see võimaldab märkimisväärse arvu asjade esialgset arutamist samal päeval. Menetluse kiirus on osutunud eeliseks koduvägivalda hõlmavate kohtuasjade puhul ning eeldatavalt on paljude kannatanute ja tunnistajatega võimalik paindlikumalt suhelda.

Rohkem häid tavasid

Videokonverentsisüsteemide kasutuselevõtu ja kasutamise häid tavasid ja edusamme kohtumenetlustes on kavas koguda pidevalt ning tutvustada neid käesoleva brošüüri tulevastes uustrükkides ning kohtutele ja õigusala töötajatele mõeldud dokumendis *„Juhend piiriüleste menetluste puhul videokonverentside pidamiseks"*.

© Fotolia

VIDEOKONVERENTSI TÜÜPSTSENAARIUMID

© Euroopa Liidu Nõukogu

© Euroopa Liidu Nõukogu

Tunnistaja ärakuulamine

Anne oli kuriteo tunnistajaks ja kohus kutsus ta andma tunnistusi kahtlusaluse vastu algatatud kohtuasjas.

Kuigi juhtum ei puudutanud Anne'i otseselt, põhjustas see talle ränga psühhotrauma ning ta viibib praegu ravil psühhiaatriahaiglas. Tema raviarst soovitas Anne'i reisivintsutustest säästa ning oli kindlalt Anne'i kohtus tunnistuste andmise vastu, eriti kaebealuse juuresolekul.

Kuna psühhiaatriahaiglasse on asjakohased videokonverentsiseadmed juba paigaldatud, nõustus kohus videokonverentsi pidamisega ja määras kohapeal viibiva kohtuniku. Nii on võimalik Anne'i tunnistus ära kuulata sõbralikus keskkonnas ja tal ei ole vaja reisida.

Audiovisuaalne otseühendus menetluse toimumiskohaks oleva kohtu ja tunnistaja kaugasukoha vahel luuakse vaid Anne'i tunnistuse võtmise ajaks ning kuna mõlemas kohas olid seadmed paigaldatud juba varem, jäävad kogukulud minimaalseks.

Eksperdi ärakuulamine

Dr Abraham Knowall on geneetikaekspert, kes on kutsutud andma eksperttunnistusi seoses tõenditega kahes kriminaalasjas. Kuid probleem on selles, et Dr Knowall elab Iirimaal Dublinis ning peaks kohtusse ilmuma Saksamaal Berliinis ja Sloveenias Ljubljanas. Asja muudab veelgi keerukamas see, et mõlema kohtuasja puhul on kõige sobivamaks ajaks sama päev – Berliinis tuleks tunnistusi anda varahommikul ja Ljubljanas on tunnistuse andmine kavandatud sama päeva lõunaks.

Tänu videokonverentsi pidamisele saab Dr Knowall viibida samal ajal kolmes erinevas kohas, kuigi tal on vaja sõita vaid Dublini kesklinna, sest kohtuhoone asub ainult mõne kilomeetri kaugusel tema kodust.

Täpselt kell 8.45 saabub Dr Knowall Dublini kohtuhoonesse, kus ta juhatatakse videokonverentsiruumi, kus teda ootab kohalik kohtunik. Kell 9.00 luuakse videokonverentsiühendus Berliinis paikneva kohtuga ja Saksamaa kohtuniku lühikese sissejuhatuse

järel kutsutakse päeva esimese tunnistajana välja Dr Knowall. Umbes kell 10.00 on tunnistaja ärakuulamine ja sellele järgnenud kummagi osapoole kaitsjate ristküsitlus lõppenud ning videokonverentsi võib lõpetada.

Dr Knowall ja Iiri kohtunik võivad nüüd varakult lõunale minna. Umbes 11.45 on nii Dr Knowall kui ka kohtunik Dublini kohtuhoones tagasi ja nüüd saab luua videokonverentsiühenduse Ljubljanas asuva kohtuga, kus Dr Knowall peaks esinema veel ühe eksperttunnistusega kriminaalasjas.

Ristküsitluse käigus Ljubljana kohtus esitab kaebealuse kaitsja tõendina dokumendi, mida Dr Knowallile ei ole eelnevalt tutvustatud ja mis ei ole Dublinis kättesaadav.

Pärast tunnistuste andmist võib Dr Knowall oma laboratooriumi tagasi pöörduda ja tööd jätkata, sest tänu videokonverentsi kasutamisele ei olnud tal vaja sõita Dublinist Berliini ja sealt edasi Ljubljanasse ning tagasi Dublinisse, milleks oleks kulunud mitu päeva – üksnes selleks, et viibida tund aega kohtus Berliinis ja teine tund aega Ljubljanas.

© Fotolia

PIIRIÜLESED VIDEOKONVERENTSID – KÜSIMUSED JA VASTUSED

1) *Kas videokonverentse võib pidada kõigi ELi liikmesriikide vahel?*

Jah, praktiliselt enamik ELi liikmesriike on kehtestanud sellekohased õigusaktid tsiviil- ja kriminaalmenetluste kohta.

2) *Kas videokonverentse saab kasutada väljaspool Euroopa Liitu asuvates kohtutes?*

Jah, kui see on õiguslikult võimalik, kui kohtud on sellega nõus ja neil on selleks vajalikud seadmed.

3) *Kas videokonverents on pakkumine, millest teie kohus ei saa keelduda?*

Jah, taotluse saanud liikmesriik peab videokonverentsi pidamisega nõustuma, kui see ei ole tema õiguspõhimõtetega vastuolus ning tal on videokonverentsi korraldamiseks vajalikud tehnilised vahendid.

4) *Kes katab videokonverentsi pidamise kulud?*

Tavaliselt võib taotlev liikmesriik hüvitada taotluse saanud liikmesriigile ekspertide, tõlkide ja sideliinide kasutamisega seotud kulud.

5) *Kas tõlgi asukoht (kohapeal või kaugasukohas) on eeskirjadega reguleeritud?*

Ei, kuid kriminaalasjade puhul on soovitatav, et tõlk viibiks tunnistajaga samas kohtusaalis. Eelkõige on tõlgi viibimine süüdistatavaga samas kohtusaalis soovitatav juhul, kui süüdistatavaid küsitletakse videokonverentsi teel.

6) *Kas videokonverentsi pidamise taotluse võib esitada telefoni teel?*

Ei, ütluste võtmise taotlus esitatakse tüüpvormil. Taotluse võib saata posti teel, faksiga (kõigi liikmesriikide puhul) või e-postiga (mitte kõigi liikmesriikide puhul).

7) *Kas tunnistaja võib rääkida oma emakeeles?*

Jah, kui ta seda soovib. Vajaduse korral viibib juures tõlk.

8) *Kes vastutab videokonverentsi teel toimuva ärakuulamise eest?*

Tsiviilmenetlustes on vastutav taotluse saanud kohtu kohtunik (välja arvatud otsese ütluste võtmise puhul, mille eest vastutab taotleva kohtu kohtunik). Kriminaalmenetluse korral on vastutav taotleva kohtu kohtunik või prokurör.

9) *Kas videokonverentsi ajal on võimalik näidata paberdokumente?*

Jah, kui kasutatakse dokumendikaameraid. Kui dokumendikaamerad puuduvad, siis on paberdokumentide vahetamiseks alati võimalik kasutada faksi. Tulevikus muutub tavapärasemaks dokumendiserverite kõrgtasemel kasutamine.

10) *Kas videokonverentsi on võimalik korraldada mujal kui kohtusaalis?*

Jah, näiteks juhul kui tunnistaja viibib vanglas, haiglas, vahi all või kui riigi ainsad videokonverentsiseadmed asuvad diplomaatilises esinduses.

11) *Kas seadmete ostmine kohtutevaheliste piiriüleste videokonverentside pidamiseks on vajalik?*

Ei, seadmed võib hankida istungi ajaks, kui taotlev ja taotluse saanud kohus selles kokku lepivad. Samuti võib kasutada teistele asutustele kuuluvaid videokonverentsiseadmeid.

12) *Kas seadmete kasutamiseks on vaja tehnikut?*

Ei, seadmeid võivad kasutada kohtuametnikud ja kohtunikud, sest tavaliselt on need varustatud lihtsalt kasutatava puuteekraaniga, kaamerate asukoht on varem kindlaks määratud jne.

13) *Kas videokonverentsi on vaja salvestada?*

Tavaliselt tugineb istungi salvestamise (audio või video või mõlema) vajadus siseriiklikele õigusaktidele (kohtumenetluse koodeksid jne).

14) *Kas kaitset vajavate või ohus olevate tunnistajate isikut on võimalik kaitsta avalikustamise eest?*

Jah, näiteks võib videoülekande tunnistaja ärakuulamise ajaks peatada või kasutada eesriiet või muid vahendeid tunnistaja näo varjamiseks.

15) *Millised on videokonverentsi pidamisega seotud turvariskid?*

See sõltub kohtu või muu videokonverentsiga seotud asutuse infrastruktuurist. Kui videokonverentsile juurdepääsu piiratakse teatavate kasutajatega, kasutatakse tulemüüriga kaitstud ISDN-sideliine või IP-aadresse ning autenditakse ühendust teise osapoolega, siis on videokonverentsi pidamise protsess piisavalt kontrollitud ja turvaline.

16) *Kas videokonverentsile on olemas mingit mõistlikku keskkonnasõbralikku alternatiivi?*

Ei, kahjuks mitte.

© Fotolia

KASULIKKU TEAVET

Olemasolev teave piiriüleste videokonverentside pidamise kohta

Tsiviil- ja kaubandusasju käsitlev Euroopa õigusalase koostöö võrgustik:
http://ec.europa.eu/civiljustice/index_et.htm
(jaotises „Tõendite kogumine ja tõendamisviis" toodud lingid)

Euroopa õigusalase koostöö võrgustik:
http://www.ejn-crimjust.europa.eu/
(jaotises „Mutual Legal Assistance" toodud lingid)

Studie zum Stand des Einsatzes von Informations- und Kommunikationstechnologien (IuK) in der Justiz der EU-Mitgliedstaaten. Aruande koostaja: *Europäische EDV-Akademie des Rechts gGmbH – European Academy of eJustice*, mai 2007. Kättesaadav aadressil info@eear.eu

Tsiviil- ja kaubandusasjades tehtava õigusalase koostöö uuringud: http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

Study on the application of Council Regulation (EC) N°1206/2001, on cooperation between the courts of the Member States in the taking of evidence in civil or commercial matter: http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm

Videoconferencing in Criminal Proceedings: Legal and Empirical Issues and Directions for Research (artikli autorid Molly Treadway Johnson ja Elizabeth C. Wiggins, in LAW & POLICY, Vol. 28, No. 2 aprill 2006).

Euroopa Liidu Nõukogu

VIDEOKONVERENTSIDE PIDAMINE KUI EUROOPA E-ÕIGUSKESKKONNA OSA

VIDEOKONVERENTSIDE PIDAMISE PÕHIALUSED PIIRIÜLESTES KOHTUMENETLUSTES

2009 — 38 lk. — 10 x 21 cm

ISBN 978-92-824-2497-1

doi:10.2860/35040

QC-78-09-986-ET-C

Euroopa Liidu väljaannete tellimine

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (http://bookshop.europa.eu);
- raamatukauplustes, esitades pealkirja, väljaandja ja/või ISBNi numbri;
- võtke otse ühendust meie müügiesindajatega.

kontaktandmed leiate veebilehelt http://bookshop.europa.eu või saatke faks numbrile +352 2929-42758.

Tasuta väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (http://bookshop.europa.eu);
- Euroopa Komisjoni esindustes ja delegatsioonides.

kontaktandmed leiate veebilehelt http://ec.europa.eu või saatke faks numbrile +352 2929-42758.

QC-78-09-986-ET-C

Väljaannete talitus

ISBN 978-92-824-2497-1

DGF Communication/Publications